

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра менеджменту і адміністрування

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання контрольних робіт
з дисципліни
«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Харків – 2019

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри менеджменту і адміністрування 1 квітня 2019 р., протокол № 9.

Методичні вказівки призначено для студентів економічних спеціальностей, що вивчають курс «Міжнародна економіка», заочної форми навчання.

Укладачі:

проф. О. В. Дикань,
старш. викл. Т. М. Глушенко

Рецензент

доц. О. В. Громова

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання контрольних робіт
з дисципліни

«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Відповідальний за випуск Глушенко Т. М.

Редактор Решетилова В. В.

Підписано до друку 12.06.19 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 1,0. Тираж 10. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейербаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Загальні положення.....	5
2 Тематичний план дисципліни та питання для самоперевірки	5
3 Питання для підготовки до іспиту.....	12
4 Роль контрольної роботи в самостійному вивченні дисципліни.....	14
5 Організаційні вимоги до виконання контрольної роботи.....	15
6 Теоретичні питання контрольної роботи.....	18
7 Практичні задачі контрольної роботи.....	20
Список літератури.....	22
Словник термінів.....	25

ВСТУП

Світова економіка – це складна глобалізаційна система з традиційними (держави, транснаціональні компанії, міжнародні економічні організації і т.ін.) і новітніми (інтелектуальні долини, світові міста, технопарки, віртуальні підприємства і т.ін.) структурами і відносинами між ними.

Сучасний етап розвитку глобальної економіки характеризується уточненням теоретичних концепцій, наростанням протиріч, появою нових глобальних проблем, посиленням взаємозалежності всіх учасників світової економічної системи. Цьому сприяють такі ключові процеси, як глобалізація світової економіки, інтернаціоналізація господарського життя і діяльності підприємств, зростання числа інтеграційних об'єднань, поява нових типів міжнародного поділу праці в новій конструкції світу. Багато понять наповнюються новим змістом, одночасно з процесами інтеграції протікають процеси фрагментації, світовий ринок послуг домінує над ринком товарів.

Дуже важко зорієнтуватися в такій складній ситуації, що швидко змінюється, правильно інтерпретувати сучасні економічні процеси і прийняти правильне рішення з комплексу проблем. Тому дуже важливим є осмислення суті і природи глобальних процесів, розуміння стратегічних орієнтирів для безпечного розвитку країни в нових умовах світогосподарської взаємодії.

Методичні вказівки призначені для самостійного опрацювання тем дисципліни «Міжнародна економіка» та підготовки контрольної роботи.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методична розробка орієнтована на самостійне опрацювання теоретичних та практичних положень курсу «Міжнародна економіка», набуття практичних навичок під час виконання практичних завдань та контрольної роботи. Особлива увага в курсі «Міжнародна економіка» приділяється розкриттю змісту структурних складових міжнародної економіки, системі міжнародних економічних відносин та її формам – міжнародній торгівлі, міжнародним інвестиціям та кредиту, міжнародній трудовій міграції, світовій валютній системі, міжнародній економічній інтеграції, глобалізації та економічному розвитку.

Мета вивчення курсу – опанувати теоретичні знання з питань міжнародних економічних відносин, розвинути навички адаптації загальнотеоретичних знань до умов міжнародної економічної діяльності України, розібратися в сутності, а іноді і в неоднозначному тлумаченні форм міжнародних економічних відносин.

Предметом курсу є система макро- та мікроекономічних взаємовідношень між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, які виходять за національні межі в процесі інтернаціоналізації виробництва та обігу.

Об'єктом вивчення є закономірності взаємодії національних та міжнародних економічних організацій у галузі зовнішньої торгівлі, міждержавного переміщення факторів виробництва, фінансування та формування міжнародної економічної політики.

2 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ ТА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

Тематичний план допомагає студентові зорієнтуватися щодо того, які теми розглядаються в межах дисципліни. Самостійна робота студентів заочної форми навчання є основним засобом опанування навчального матеріалу, дає змогу студентам розвивати дослідницькі здібності, формувати власний погляд на явища та процеси, що відбуваються в економіці та політиці, набувати вмінь і практичних навичок у вільний від аудиторних занять час.

ТЕМА 1. Світова економічна система: поняття, структура, властивості

- 1 Світове господарство: етапи і фактори розвитку.
- 2 Світовий ринок, міжнародні економічні відносини.
- 3 Основні форми міжнародних економічних відносин.
- 4 Зовнішньоекономічна політика – регулятор МЕВ.

Питання для самоперевірки

1 Дайте характеристику змісту міжнародних економічних відносин на кожному з етапів формування і розвитку світового господарства. Чим зумовлена зміна теоретичних поглядів на сутність міжнародних економічних відносин?

2 Які форми міжнародних економічних відносин вам відомі? Чи можна стверджувати, що вони взаємопов'язані і взаємозалежні?

3 В чому полягає основна функція міжнародних економічних відносин як регулятора зовнішньоекономічної політики?

4 Навіщо потрібен третейський суд? Невже мало державного суду тієї чи іншої країни для вирішення міжнародних суперечок?

ТЕМА 2. Міжнародна торгівля товарами і послугами

1 Теоретичні аспекти міжнародної торгівлі.

2 Ціноутворення в світовій торгівлі. Світові ціни і фактори, що їх визначають.

3 Зовнішньоторговельна політика і загальні принципи регулювання зовнішньоторговельної діяльності.

4 Платіжний і торговий баланс.

Питання для самоперевірки

1 У чому значення зовнішньої торгівлі для розвитку національної економіки?

2 Якими ознаками володіє світова ціна і які бувають види світових цін?

3 Розкрийте зміст заходів державного і міждержавного регулювання міжнародної торгівлі.

4 Що таке активний і пасивний торговий баланс?

5 Яка структура торгового експорту та імпорту України?

6 Які чинники вплинули на швидке зростання сфери послуг? Як змінилася структура світового ринку сфери послуг в останні роки?

7 Чому в останні роки швидкими темпами розвивається світовий ринок інформації?

8 Охарактеризуйте місце туризму у світовій економіці.

ТЕМА 3. Міжнародне науково-технічне і виробниче співробітництво

1 Інноваційний механізм індустриально розвинених країн. Послуги науково-технічного і виробничого характеру.

Основні форми науково-технічного і виробничого співробітництва: передача втілених технологій; інжиніринг та реінжиніринг; франчайзинг; ноу-хау; лізинг.

Питання для самоперевірки

1 Обґрунтуйте економічну доцільність експорту (імпорту) технологій.

2 Які бувають комерційні і некомерційні шляхи передачі технологій?

3 Як оцінюється вартість інжинірингових послуг?

4 Сутність поняття «франчайзинг». У чому переваги і недоліки франчайзингу?

ТЕМА 4. Експорт і імпорт капіталу

1 Експорт і імпорт підприємницького капіталу як форма міжнародних економічних відносин.

2 Міжнародна промислова (виробнича) кооперація.

3 Спільне підприємництво. Вільні економічні зони.

4 Офшорні операції: зміст і види. Податкова гавань і центр «офф-шор», офшорні компанії.

Питання для самоперевірки

1 Як можна визначити сутність міжнародного руху капіталу?

2 Перелічіть стратегії і мотиви, що зумовили виникнення спільного підприємництва.

3 За якими критеріями вільні економічні зони відрізняються одна від одної?

4 Чим відрізняються центри «офф-шор» від зон вільної торгівлі?

ТЕМА 5. Міжнародна міграція робочої сили

1 Міграція робочої сили як форма міжнародних економічних відносин.

2 Національне регулювання процесів трудової міжнародної міграції.

3 Міжнародне регулювання міграційних процесів.

Питання для самоперевірки

1 Які економічні та зовнішньоекономічні причини міжнародної міграції робочої сили?

2 У чому полягає вплив еміграції на економіку країни-експортера робочої сили?

3 У чому полягає вплив імміграції на економіку країни-імпортера робочої сили?

4 Перерахуйте основні способи державного регулювання імміграції.

5 Що таке міжнародний ринок робочої сили?

ТЕМА 6. Міжнародні банківські зв'язки та операції

1 Міжнародна валютна система: сутність та етапи формування.

2 Валюта і валютні курси. Фактори, що впливають на валютний курс.

3 Валютний ринок.

- 4 Міжнародні банки і банківські операції.
- 5 Міжнародний кредит і його форми.
- 6 Міжнародні розрахунки та їх форми.

Питання для самоперевірки

- 1 Перелічіть елементи національної і світової валютних систем.
- 2 Як можна визначити поняття конвертованості?
- 3 Чим валютні ринки відрізняються від валютних бірж і аукціонів?
- 4 Які бувають види валютних курсів?
- 5 Поясніть, чому одні валюти конвертовані, а інші неконвертовані.
- 6 Яка форма розрахунків більш надійна: інкасо або акредитив і чому?

ТЕМА 7. Міжнародні транспортні зв'язки

- 1 Сутність і види міжнародних транспортних перевезень.
- 2 Організація міжнародних перевезень.
- 3 Базисні умови транспортного обслуговування зовнішньоторговельних операцій.
- 4 Міжнародні угоди і конвенції про міжнародні перевезення.

Питання для самоперевірки

- 1 Які основні риси організації вантажних перевезень?
- 2 Які найбільш важливі міжнародно-правові акти регулюють морські перевезення?
- 3 Назвіть найважливіші угоди, що регулюють перевезення по суші.

ТЕМА 8. Інтеграційні процеси у світовому господарстві та їх вплив на розвиток МЄВ

- 1 Сутність і етапи розвитку інтеграції.
- 2 Регіональна економічна інтеграція - сутність, цілі, етапи.

3 Розвиток процесів економічної інтеграції промислово розвинених країн.

4 Особливості міжнародної економічної інтеграції країн, що розвиваються.

5 Проблеми економічної інтеграції країн з перехідною економікою.

Питання для самоперевірки

1 Дайте визначення міжнародної економічної інтеграції. Які її причини, передумови та цілі?

2 Назвіть типи інтеграційних об'єднань, охарактеризуйте їх.

3 Назвіть головні економічні центри світової економіки. Які інтеграційні угруповання становлять ядро цих центрів?

4 Перерахуйте країни – члени Європейського союзу.

5 Які перспективи розвитку інтеграції в СНД?

6 Які перспективи участі України в різних міжнародних інтеграційних об'єднаннях?

ТЕМА 9. Міжнародні корпорації як фактор глобалізації міжнародних економічних відносин

1 Теоретичні основи виникнення; сутність і форми міжнародних (монополій) корпорацій.

2 Етапи розвитку міжнародних корпорацій.

3 Стратегії сучасних міжнародних корпорацій.

4 Роль міжнародних корпорацій як суб'єктів МЕН.

5 Форми співпраці міжнародних корпорацій.

Питання для самоперевірки

1 Які риси найбільших корпорацій?

2 Перелічіть і охарактеризуйте сучасні стратегічні цілі міжнародних корпорацій.

3 Що являє собою сучасна система регулювання міжнародного бізнесу на національному, регіональному, світовому рівнях?

ТЕМА 10. Глобальні проблеми та міжнародні економічні відносини

- 1 Загальна характеристика глобальних проблем.
- 2 Сутність, прояви та шляхи вирішення глобальної ресурсної проблеми.
- 3 Проблема збереження миру, здійснення роззброєння і конверсії військового виробництва.
- 4 Екологічна проблема.

Питання для самоперевірки

- 1 Які проблеми відносяться до глобальних?
- 2 Які прояви глобальної демографічної проблеми на сучасному етапі?
- 3 В чому полягає сутність, причини загострення і перспективи вирішення глобальної продовольчої проблеми?
- 4 Які сутність, прояви та шляхи вирішення глобальної ресурсної (паливо-сировинної) проблеми?

ТЕМА 11. Система регулювання міжнародних економічних відносин

- 1 Передумови і необхідність регулювання економічних відносин на міждержавному рівні.
- 2 Становлення і еволюція міждержавного регулювання МЕВ.
- 3 Основні напрямки і інструменти національного регулювання МЕВ.
- 4 Головні міжнародні економічні організації.

Питання для самоперевірки

- 1 Які причини створення міжнародних економічних організацій? Які міжнародні економічні організації ви знаєте?
- 2 Які цілі і завдання ГАТТ? Коли ГАТТ була трансформована в СОТ? Які цілі і завдання СОТ?
- 3 Які міжнародні фінансові інститути входять до складу Всесвітнього банку?

4 В чому полягає роль ООН та її спеціалізованих установ у регулюванні МЕВ.

5 Дайте характеристику системи регулювання зовнішньоекономічних зв'язків України.

3 ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1 Світове господарство: етапи і фактори розвитку. Взаємозв'язок світового господарства і міжнародних економічних відносин.

2 Сутність і функції міжнародних економічних відносин.

3 Зовнішньоекономічна політика як регулятор міжнародних економічних відносин. Напрями та форми розвитку.

4 Класифікація міжнародних економічних відносин.

5 Комерційний арбітраж: сутність, функції, роль в регулюванні суперечок міжнародного співтовариства.

6 Теоретичні аспекти міжнародної торгівлі.

7 Ціноутворення в світовій торгівлі. Світові ціни і чинники, що їх визначають.

8 Зовнішньоторговельна політика і загальні принципи регулювання зовнішньоторговельної діяльності.

9 Митні режими та декларування як форми регулювання зовнішньоторговельної діяльності.

10 Митна вартість товару. Митно-тарифне регулювання зовнішньоторговельної діяльності.

11 Нетарифні заходи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

12 Міждержавне регулювання світової торгівлі.

13 Міжнародна торгівля товарами. Бартерні угоди.

14 Міжнародна торгівля послугами. Особливості організації.

15 Туристський експорт і імпорт як особлива форма торгівлі послугами.

16 Послуги науково-технічного і виробничого характеру. Інноваційний механізм індустріально розвинених країн.

17 Основні форми науково-технічного і виробничого співробітництва.

18 Експорт та імпорт підприємницького капіталу як форми міжнародних економічних відносин.

- 19 Міжнародна промислова (виробнича) кооперація: особливості, форми.
- 20 Спільне підприємництво. Вільні економічні зони.
- 21 Зміст і види офшорних операцій. Офшорні зони: сутність, цілі створення.
- 22 Міжнародна міграція робочої сили як форма міжнародних економічних відносин.
- 23 Національне та міжнародне регулювання міграційних процесів.
- 24 Світовий ринок позичкових капіталів: структура та сучасні особливості.
- 25 Світова валютна система: сутність, функції, еволюція.
- 26 Валюта і валютні курси. Ринки як основні елементи світової валютної системи.
- 27 Міждержавне регулювання міжнародних валютно-кредитних і фінансових відносин.
- 28 Сутність, види страхування форм міжнародних економічних відносин. Інститути міжнародного страхування.
- 29 Регіональна економічна інтеграція: сутність, цілі, етапи.
- 30 Розвиток процесів економічної інтеграції промислово розвинених країн.
- 31 Особливості міжнародної економічної інтеграції країн, що розвиваються.
- 32 ТНК як фактор глобалізації міжнародних економічних відносин: сутність.
- 33 Роль міжнародних економічних організацій в системі міжнародних економічних відносин.
- 34 Етапи розвитку міжнародних корпорацій і їх стратегія.
- 35 Роль міжнародних корпорацій як суб'єктів міжнародних економічних відносин.
- 36 Форми співпраці міжнародних корпорацій. Стратегія сучасних міжнародних корпорацій.
- 37 Глобальні проблеми сучасності та шляхи їх вирішення міжнародним економічним співтовариством.
- 38 Сутність, види міжнародних транспортних операцій.
- 39 Базисні умови транспортного обслуговування. Міжнародні угоди і конвенції про міжнародні перевезення.
- 40 Міжнародний кредит і його форми.

41 Банки-нерезиденти в Україні. Уповноважені банки як агенти валютного та експортного контролю.

42 Зміст основних видів страхування зовнішньоекономічних зв'язків.

43 Система регулювання міжнародних економічних відносин: сутність, еволюція.

44 Основні напрямки та інструменти наднаціонального регулювання міжнародних економічних відносин.

45 Сутність, прояв і шляхи вирішення глобальної ресурсної екологічної проблеми.

46 Проблеми демографії, голоду, війни і миру. Шляхи вирішення.

47 Міжнародне страхування та його інститути. Україна в системі міжнародного страхування.

48 Організація міжнародних перевезень.

49 Україна в системі міжнародних економічних відносин.

50 Особливості міжнародної економічної інтеграції країн з перехідною економікою.

4 РОЛЬ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ В САМОСТІЙНОМУ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ

Контрольна робота відіграє важливу роль у розвитку навичок самостійної творчої роботи студентів, так як дозволяє шляхом вивчення питань теорії та практики досліджуваної дисципліни долучати студентів до вирішення виробничих питань.

Виконання студентами контрольної роботи проводиться з метою:

- систематизації та закріплення отриманих теоретичних знань і практичних умінь з дисципліни;
- поглиблення теоретичних знань відповідно до запропонованих варіантів;
- формування умінь у застосуванні теоретичних знань при вирішенні поставлених питань;
- формування умінь у використанні довідкової, нормативної та правової документації;
- розвитку творчої ініціативи, самостійності, відповідальності і організованості;
- підготовки до підсумкової державної атестації.

Метою контрольної роботи з дисципліни «Міжнародна економіка» є закріплення знань студентів з основних питань світової економіки, які включають етапи становлення світового господарства, головні теорії світового господарства, тенденції його розвитку на рубежі ХХ і ХХІ століть, природно-ресурсний потенціал світової економіки і його головні складові; механізм світового господарства (національні економіки як частина всесвітнього господарства, транснаціональні корпорації в світовому господарстві, інтеграційні об'єднання світу, міжнародні економічні організації) і глобальні проблеми сучасності; участь окремих країн і регіонів у світовому господарстві.

5 ОРГАНІЗАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота складається з двох частин: теоретичної та практичної. Теоретична частина включає в себе два питання. Викладати теоретичні питання слід чітко і коротко, але відповідь має бути повною. Розв'язання практичного завдання повинне закінчуватися повними, глибокими висновками за результатами проведеного аналізу.

Перед виконанням контрольної роботи необхідно вивчити та проаналізувати відповідну літературу.

Контрольна робота виконується в міжсесійній період та надається на кафедрі в будь-який час до початку сесії або в період проведення занять під час сесії. Незарахована робота повинна бути виконана повторно з урахуванням зауважень рецензента, на обкладинці роботи слід зробити позначку «повторно». Без зарахованої контрольної роботи студент до іспиту з дисципліни не допускається.

Контрольна робота повинна містити вступ (включає цілі і завдання роботи), висновок (який відображає висновки і результати роботи), два розділи (теоретичну і практичну частини). В кінці роботи наводиться список літературних джерел.

Контрольна робота виконується в обсязі 12-15 сторінок друкованого тексту. Контрольна робота оформляється відповідно до загальноприйнятих вимог, що ставлять до контрольних, курсових, дипломних та наукових робіт.

Рекомендується:

- формат паперу А 4;
- текст друкується шрифтом «Times New Roman» розміром 14 через 1,5 інтервалу;
- розміри полів: лівого, правого, верхнього і нижнього – 20 мм;
- нумерація сторінок – наскрізна від титульної до останньої сторінки. Номер сторінки ставлять в нижньому правому куті. Сторінки, зайняті таблицями та ілюстраціями, включають в наскрізну нумерацію. На титульній сторінці, яка є першою сторінкою, номер сторінки не ставиться;
- розділи нумерують арабськими цифрами в межах всієї роботи;
- цифровий матеріал необхідно оформити у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати номер (над правим верхнім кутом) і тематичну назву;
- в список літератури включаються книги, брошури, статті, наукові звіти, законодавчі акти та інші джерела, використані при виконанні роботи. Літературні джерела розміщуються в міру появи або за алфавітом. Кожна книга заноситься в список використаної літератури в такому порядку: порядковий номер; ПІБ автора; заголовок книги; місце видання; назва видавництва; рік випуску.

Титульна сторінка оформляється за встановленою єдиною формою. На титульній сторінці роботи вказується: міністерство, найменування ЗВО, факультету, кафедри, дисципліни, роботи, варіант завдання, прізвище, ім'я, по батькові студента, форма навчання, курс, спеціальність, номер групи, номер залікової книжки, дата і місце виконання. За титульною сторінкою поміщається зміст, проти кожного пункту якого з правого боку вказуються початкові сторінки пункту. Робота студентом підписується і ставиться дата.

Зміна питань контрольної роботи допускається з дозволу кафедри.

Перед викладом матеріалу вказується номер і найменування питання.

Номери теоретичних питань відповідають варіанту, визначеному двома останніми цифрами шифру залікової книжки.

Перелік питань кожного варіанта встановлюється на основі таблиці 1.

Таблиця 1 – Вибір варіанта контрольної роботи (номери завдань)

Передостання цифра номера залікової книжки	Остання цифра номера залікової книжки									
	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
<i>0</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>1</i>	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
<i>2</i>	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	50	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
<i>3</i>	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>4</i>	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
	5	4	3	2	1	10	9	8	7	6
<i>5</i>	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
	10	9	8	7	6	1	2	3	4	5
<i>6</i>	49	48	47	46	45	44	43	42	41	40
	16	15	14	13	12	11	10	19	18	17
	3	2	1	10	9	8	7	6	5	4
<i>7</i>	39	38	37	36	35	34	33	32	31	30
	6	5	4	3	2	1	50	49	48	47
	9	8	7	6	3	2	1	4	5	10
<i>8</i>	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20
	49	48	47	46	45	44	43	42	41	30
	10	6	5	4	3	2	1	7	9	8
<i>9</i>	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10
	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20
	7	6	5	4	3	2	1	8	9	10

В результаті перевірки контрольної роботи викладач кафедри дає загальну оцінку роботи за трьома варіантами:

- «зараховано» (якщо немає зауважень викладача);
- «на доопрацювання» (в цьому випадку викладач вказує зауваження з контрольної роботи, студент відповідно до зауважень вносить виправлення і здає роботу повторно);
- «не зараховано» (в цьому випадку студент, згідно із зауваженнями, викладача ґрунтовно допрацьовує свій варіант і здає контрольну роботу на повторну перевірку на кафедрі).

У процесі самостійного вивчення курсу «Міжнародна економіка» та виконання контрольних робіт студенти можуть отримати консультації викладачів кафедри менеджменту і адміністрування відповідно до графіка проведення консультацій.

6 ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

- 1 Поняття світового господарства, його основні форми.
- 2 Етапи розвитку світового господарства.
- 3 Фактори, що обумовлюють роль і місце світового господарства.
- 4 Система національних рахунків.
- 5 Суб'єкти світового господарства.
- 6 Суспільний поділ праці, його етапи.
- 7 Поняття міжнародного поділу праці, його основні види.
- 8 Фактори, що впливають на розвиток міжнародного поділу праці.
- 9 Міжнародна спеціалізація і кооперування.
- 10 Міжнародне кооперування, його основні напрямки.
- 11 Сучасні тенденції розвитку міжнародного поділу праці.
- 12 Поняття світового ринку, його основні риси.
- 13 Поняття міжнародної торгівлі, основні показники зовнішньоторговельної діяльності.
- 14 Значення міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин.
- 15 Основні форми міжнародної торгівлі, їх класифікація.
- 16 Світові ціни, їх види та джерела відомостей про них.
- 17 Зовнішньоторговельна політика та її основні елементи - протекціонізм і фритредерство.

- 18 Форми нетарифного обмеження міжнародної торгівлі.
- 19 Сутність, передумови, цілі створення міжнародної інтеграції.
- 20 Типи міжнародної організації.
- 21 Зони вільної торгівлі.
- 22 Митний союз.
- 23 Загальний ринок.
- 24 Європейський Союз.
- 25 Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС).
- 26 Співдружність Незалежних Держав.
- 27 Фінансові ресурси світового господарства.
- 28 Валютний курс і його визначальні фактори.
- 29 Загальна характеристика міжнародного валютного ринку.
- 30 Міжнародна валютна система, її еволюція, елементи.
- 31 Регулювання валютного ринку як основного елемента світової валютної системи.
- 32 Структура платіжного балансу.
- 33 Фактори, що впливають на платіжний баланс.
- 34 Міжнародні організації, що регулюють світову валютно-фінансову систему.
- 35 Поняття, ознаки та види глобальних проблем.
- 36 Проблема Північ-Південь.
- 37 Проблема бідності.
- 38 Продовольча проблема.
- 39 Енергетична проблема.
- 40 Проблема екології та сталого розвитку.
- 41 Демографічна проблема.
- 42 Проблема освоєння Світового океану.
- 43 Шляхи вирішення глобальних проблем сучасності.
- 44 Сфери діяльності та функції міжнародних організацій.
- 45 Регулювання міжнародної торгівлі.
- 46 Світова організація торгівлі.
- 47 Міжнародні організації: ЮНКТАД.
- 48 Міжнародні організації: ПРООН.
- 49 Міжнародні організації: МВФ.
- 50 Міжнародні організації: Паризький і Лондонський клуби.

7 ПРАКТИЧНІ ЗАДАЧІ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Задача 1. Ефект від вступу в СОТ

Країна А, яка вирішила вступити в СОТ, проводить економічну експертизу своїх короткострокових вигравів і програшів цього кроку. До вигравів вона віднесла:

- розширення обсягів експорту;
- можливість отримання нових прямих іноземних інвестицій;
- можливість отримати більш дешеве імпортне обладнання.

Серед програшів країна А зазначила:

- втрати щодо депресивних галузей через тиск зростаючого висококонкурентного товарного імпорту;
- наростання інфляційних процесів, пов'язаних з можливим знеціненням національної валюти.

Оцінюючи сумарний короткостроковий ефект від вступу в СОТ, експерти прийшли до висновку, що програші і виграші країни врівноважують один одного. Проте уряд країни прийняв рішення не відкладати вступ країни до СОТ. Якими аргументами уряд міг керуватися?

Задача 2

Країна В з населенням 30 млн люд виробляє ВВП рівний 900 млрд грош. од. Обсяг експорту ($Q_{екс}$) становить 175 млрд грош. од., а обсяг імпорту – 275 млрд грош. од. Визначте ступінь відкритості національної економіки. Зробіть ґрунтовні висновки.

Методичні вказівки

Ступінь відкритості економіки визначається участю країни в міжнародному обміні. Основними показниками, що характеризують ступінь відкритості, є експортна квота ($K_{експ}$), імпортна квота ($K_{імп}$), показник експорту на душу населення ($Q_{експ д.н.}$).

$$K_{експ} = [Q_{експ} / ВВП] * 100;$$

$$K_{імп} = [Q_{імп} / ВВП] * 100;$$

$$Q_{експ д.н.} = Q_{експ} / N.$$

Задача 3

Дайте характеристику місця найменш розвинених країн у світовій економіці. Зробіть повні та ґрунтовні висновки.

Задача 4

Галузева структура економіки є одним з показників нерівномірного розвитку країн, що застосовується в міжнародній практиці. Чи є це твердження вірним. Відповідь обґрунтуйте.

Задача 5

Зовнішня торгівля країни С характеризувалася такими даними, млрд дол. США:

	Країни далекого зарубіжжя		Країни СНД		Всього	
	2005 р.	2015 р.	2005 р.	2015 р.	2005 р.	2015 р.
Експорт	63,7	256,0	14,5	48,0	78,2	304,0
Імпорт	33,1	167,7	13,6	24,1	46,7	191,8

Обчисліть:

- зовнішньоторговельне сальдо в кожному році по кожній групі країн;
- зовнішньоторговельний оборот в кожному році по кожній групі країн;
- відносну частку країн СНД в загальному експорті та імпорті;
- темпи зростання експорту, імпорту і зовнішньоторговельного обороту по кожній групі країн.

Зробіть ґрунтовні висновки.

Задача 6. Міграція робочої сили

Країна А зі зростаючим розвиненим ринком встановила квоту для припливу мігрантів виходячи з наявних вакансій. Однак прибулих працівників виявилось значно більше за рахунок нелегальних мігрантів. Визначте, як ця подія позначиться на ринку праці сторони, що приймає:

- некваліфікованої робочої сили;
- кваліфікованої робочої сили.

Дайте розгорнуту відповідь.

Задача 7

Україна купила в Польщі сушену картоплю, вироблену спільним україно-польським підприємством. Які форми міжнародних економічних відносин були використані в цій угоді? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 8. Розрахунок фінансових результатів експортно-імпортних операцій

Американська корпорація постачає сировину для виробництва кормів англійської компанії. З 1 січня курс фунта стерлінгів піднявся з 2,4 долара до 2,8 долара за фунт стерлінгів. Сума невиконаних контрактів американськими експортерами перед партнерами становить 40 млн фунтів стерлінгів. Визначте, які доходи або збитки отримають американські експортери. Дайте повну відповідь.

Задача 9

Які з перерахованих нижче факторів можуть привести до поліпшення торгового балансу країни, але одночасно викликати внутрішній спад в економічному розвитку:

- а) рестрикційна фіскальна політика;
 - б) падіння внутрішніх цін на імпортні товари;
 - в) економічний підйом в зарубіжних країнах;
 - г) бум внутрішніх інвестицій;
 - д) зниження ставок рефінансування Національного банку.
- Детально поясніть вибір відповіді.

Задача 10

Як правило, ТНК створюють філії для задоволення попиту в країні, що приймає.

Підтвердіть або спростуйте дане твердження. Відповідь обґрунтуйте.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Амеліна І. В., Попова Т. Л., Владимиров С. В. Міжнародні економічні відносини. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 256 с.

- 2 Боринець С. Я. Міжнародні валютно–фінансові відносини : підручник. Вид 5-те, переробл. і допов. Київ : Знання, 2008. 582 с.
- 3 Войтко С. В., Гавриш О. А., Згуровський О. М., Нараєвський С. В. Економіка зарубіжних країн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 400 с.
- 4 Герасимчук В. Г., Войтко С. В. Міжнародна економіка. Київ : Вид–во «Знання», 2010. 264 с.
- 5 Дахно І. І., Бовтрук Ю. А. Міжнародна економіка. Київ : МАУП, 2002. С. 14–36.
- 6 Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця. Київ : Ін-т екон. прогнозув.; Фенікс, 2003. С. 829–884.
- 7 Козик В. В., Ланкова Л. А., Даниленко Н. Б. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. Вид. 7–е. Київ : Знання, 2008. 406 с.
- 8 Лазебник Л. Л. Фінансові та інтеграційні механізми модернізації національної економіки. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2009. С. 153–170.
- 9 Лук'яненко Д. Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності. Київ : КНЕУ, 2005. С. 85–126.
- 10 Макконнелл К. Р., Брю С. Л. Аналітична економія: принципи, проблеми і політика. Ч. 1. Макроекономіка. Вид. 13-те / пер. з англ. С. Панчишина. Львів : Просвіта. 1997. 672 с.
- 11 Масловська Л. До питання оцінки передумов інтеграції України в ЄС. *Економіка України*. 2008. № 7. С. 72–79.
- 12 Менеджмент – освіта для бакалаврів : навч. посібник : у 2 т. / В. В. Дергачова, Л. Є. Довгань, А. Р. Дунська та ін. Київ : НТУУ «КПІ», 2013. Т. 2. 484 с.
- 13 Міжнародна економіка : підручник / за ред. В. М. Тарасевича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. С. 203–210.
- 14 Міжнародні стратегії економічного розвитку / за ред. А. О. Задой. Дніпропетровськ : ДУЕП, 2008. С. 277–307.
- 15 Міжнародні економічні відносини: навч. посібник / Ю. Г. Козак, М. А. Заєць, Н. В. Притула та ін. Одеса : «ТОВ. ПЛУТОН», 2016. 352 с.
- 16 Міжнародна економіка : навч. посіб. / Білоцерківець В. В. та ін. ; за ред. д–ра екон. наук, проф. А. О. Задой та д–ра екон.

наук, проф. В. М. Тарасевича; Дніпропетр. ун-т економіки та права. Дніпропетровськ : Вид-во ДУЕП, 2010. 339 с.

17 Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : підручник. Київ : КНЕУ, 2003. 948 с.

18 Савченко А. Г., Пухтаєвич Г. О., Тітьонко О. М. Макроекономіка : підручник. Київ : Либідь. 1999. 288 с.

19 Солонінко К. С. Міжнародна економіка : навч. посіб. Київ : Кондор, 2008. С. 285–295.

20 Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар. Київ : Академія, 2003.

21 Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство: кол. монографія / за ред. І. М. Посохова, П. Г. Перерви, О. Д. Матросова, В. Г. Дюжева, В. О. Матросової. Харків : НТУ «ХП», 2016. 450 с.

22 Філіпенко А. С. Економічний розвиток сучасної цивілізації : навч. посіб. Київ : Знання, 2000. 174 с.

23 Чухно А. А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та її значення для України. Київ : Логос, 2003.

24 История мировой экономики : учеб. для вузов, обучающихся по специальностям экономики и управления / под ред. Г. Б. Поляка, А. Н. Марковой. Изд. 3–е, стереотип. Москва : ЮНИТИ–ДАНА, 2008. 671 с.

25 Киреев А. П. Международная экономика. Москва : Международные отношения, 2001. Ч. 1. 416 с.

Інтернет–джерела

26 Сайт Світового банку. URL : <http://www.worldbank.org/>

27 Сайт Банку міжнародних розрахунків. URL : <https://www.bis.org/>

28 Сайт Міжнародної організації праці. URL : <https://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/labour>

29 Сайт Світової організації торгівлі. URL : <http://www.wto.org>.

30 Сайт конференція ООН з торгівлі та розвитку. URL : <https://unctad.org/en/Pages/Home.aspx>

31 Сайт Міжнародної торгової палати. URL : <https://iccwbo.org/>

32 Сайт Європейського Союзу. URL : <https://eeas.europa.eu/>

33 Сайт Організації економічного співробітництва та розвитку. URL : www.oecd.org .

34 Сайт Європейського банку реконструкції та розвитку. URL : www.ebrd.com.

35 Сайт ASEAN. URL : www.aseansec.org.

36 Сайт NAFTA. URL : www.nafta.org.

37 Сайт Ради Європи. URL : www.coe.int.

38 Сайт Міжнародної організації з міграції. URL : www.iom.int.

39 «Бізнес». URL : <http://www.business.kiev.ua>.

40 Верховна Рада України (закони України, укази президента, постанови КМУ). URL : <http://www.rada.kiev.ua>.

41 «Деловая столица». URL : <http://www.dsnews.com.ua>.

42 Держкомстат України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

43 «Дзеркало тижня». URL : <http://www.zerkalo-nedeli.com>.

44 Законопроекти України (Центр політико-правових реформ). URL : <http://www.zakon.gov.ua>.

45 Кабінет Міністрів України (вихід на всі міністерства і відомства). URL : <http://www.kmu.gov.ua>.

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

Антидемпінгові мита – мита, що діють у відношенні імпортованих за заниженими, або демпінговими, цінами товарів як заходи, що нейтралізують ефект демпінгу.

Базисні умови контрактів – це такі типові економіко-правові схеми реалізації експортно-імпортних операцій, які визначають взаємні зобов'язання продавця та покупця у зв'язку з укладанням і реалізацією контрактів.

Валовий внутрішній продукт – ринкова вартість товарів і послуг, створених усередині географічних границь країни.

Валовий національний продукт – ринкова вартість товарів і послуг, зроблених господарськими одиницями країни, незалежно від того, чи зроблені ці товари і послуги в географічних границях країни чи за її межами.

Валюта – готівкова частина грошової маси, що циркулює з рук в руки у формі грошових банкнот і монет.

Валютне котирування – визначення валютного курсу на основі обраних ринкових механізмів.

Валютні операції – це операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, використання валютних цінностей як способу платежу, ввезення, вивезення, переказу на території країни і за її межі валютних цінностей.

Валютний курс – ціна одиниці національної валюти, виражена в одиницях іноземної валюти.

Валютні ринки – офіційні центри, де відбувається купівля – продаж іноземної валюти за національну валюту за курсом, який складається на основі попиту і пропонування.

Валютний паритет – співвідношення між двома валютами, яке встановлюється в законодавчому порядку.

Внутрішньоконтинентальна міграція – це переміщення населення між країнами в межах одного континенту.

Внутрішній ринок – форма господарського спілкування, при якій все призначене для продажу збувається самими виробниками усередині країни.

Внутрішні податки і збори – приховані методи торгової політики, направлені на підвищення внутрішньої ціни імпортного товару і скорочення внаслідок цього його конкурентоспроможності на внутрішньому ринку.

Девальвація – зниження курсу національної валюти, що вигідно експортерам.

Демпінг – це продаж товару за кордоном за ціною, нижчою за її звичайну ціну, що завдає або загрожує завдати матеріальної шкоди промисловості на території країни-імпортера, це засіб просування товару на зарубіжний ринок.

Державні закупівлі – прихований метод торгової політики, який вимагає від державних органів і підприємств купувати певні товари лише у національних фірм, незважаючи на те, що ці товари можуть бути дорожче, ніж імпортні.

Добровільна міграція – непримусове переміщення робочої сили.

«Добровільне» обмеження експорту – угода між урядом країни-імпортера і урядом або компаніями країни-експортера про обмеження поставок товару в рамках узгоджених обсягів в обмін на відмову країни-імпортера від введення жорстоких обмежень на імпорт.

Експорт – продаж товару, що передбачає його вивезення за кордон.

Експортне кредитування – це фінансовий метод нетарифного регулювання, який передбачає фінансове стимулювання державного розвитку експорту національними виробниками.

Ембарго – заборона імпорту та / або експорту.

Еміграція – виїзд працездатного населення країни за її межі.

Зовнішня міграція – це переміщення населення за межами певної країни.

Імміграція – в'їзд працездатного населення до країни з-за її меж.

Імпорт – купівля товару, що передбачає його ввезення з-за кордону.

Інкотермс, або базисні умови контрактів, — це комплекс правил, які розроблені відповідно до практики реалізації контрактних зобов'язань між народних контрагентів з поставки товарів.

Квотування – це кількісне лімітування розміру імпорту / експорту за допомогою глобальних, індивідуальних, групових, сезонних, тарифних та інших видів процентних або вартісних обмежень (квот).

Компенсаційні мита – мита, що діють відносно ввезення товарів за субсидованими цінами і покликані нейтралізувати ефект заниження їх ціни.

Ліцензування передбачає видачу державою імпортеру або експортеру через спеціально уповноважений державний орган дозволу (ліцензії) на ввезення або вивезення певних товарів протягом певного терміну.

Людські ресурси – фізичні та розумові зусилля працівників, що витрачаються ними в процесі виробництва.

Маятникова міграція – це постійна робота в одній країні при проживанні в іншій, як правило, прикордонній країні за наявності необхідних міжнародних угод між країнами.

Міграційне сальдо – різниця між імміграцією до країни та еміграцією за її межі.

Міжнародна валютно-фінансова система – форма організації та регулювання міжнародних валютних відносин, закріплена між державними угодами.

Міжнародна економічна інтеграція являє собою процес економічної взаємодії країн, що приводить до зближення господарських механізмів, який набуває форми міждержавних угод і регульований міждержавними органами.

Міжнародна міграція робочої сили – це процес організованого або стихійного переміщення працездатного населення з однієї країни в іншу в межах міжнародного ринку праці на термін більше року, обумовлений характером розвитку продуктивних сил та виробничих відносин, дією економічних законів.

Міжнародна торгівля – сфера міжнародних товарно-грошових відносин, що являють собою сукупність зовнішньої торгівлі всіх країн світу.

Міжнародні валютно-фінансові відносини – сукупність відносин, що складаються між країнами в ході здійснення міжнародних валютних, розрахункових та кредитно-фінансових операцій.

Міжнародні економічні відносини – господарські відносини між резидентами (тобто постійно перебуваючими в даній країні юридичними та фізичними особами) та нерезидентами (тобто іноземними юридичними та фізичними особами).

Міжконтинентальна міграція – це переміщення населення між країнами різних континентів.

Міжнародний ринок – частина національних ринків, яка безпосередньо пов'язана з закордонними ринками.

Міжнародний поділ праці – це найвищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн і обмін випущеною продукцією певної кількості та якості.

Національний валютний ринок – відносини, які здійснюються між суб'єктами господарської діяльності з приводу купівлі-продажу окремих конвертованих валют в рамках даної країни.

Національний дохід – сукупний дохід в економіці, отриманий резидентами від використання факторів виробництва (праці, капіталу, робочої сили, технології).

Національний ринок – внутрішній ринок, частина якого орієнтується на іноземних покупців.

Нелегальна міграція – самовільне переміщення населення щодо кордонів країни всупереч законодавству.

Організована міграція – переміщення населення згідно з національним законодавством (наприклад візовий режим).

Постійна міграція – це виїзд (в'їзд) населення в іншу країну на постійне місце проживання.

Примусова міграція – виселення громадян із своєї країни на основі рішення судових організацій.

Природні ресурси – природні блага, які використовуються при виробництві товарів і послуг (земля, клімат, копалини, ландшафти, водойми).

Ревальвація – підвищення курсу національної валюти, що вигідно імпортерам.

Регіональний валютний ринок – відношення між суб'єктами світового господарства з приводу купівлі-продажу іноземних валют, що діють в регіональних масштабах.

Реекспорт – вивезення раніше завезеного товару без його переробки.

Реєміграція – повернення емігрантів на батьківщину.

Реімпорт – ввезення раніше вивезених товарів без їх переробки.

Сальдо поточних операцій платіжного балансу – сума показників торгового балансу, чистого факторного доходу і чистих трансфертів.

Світове господарство – система взаємопов'язаних і взаємозалежних економік, що функціонують і розвиваються за єдиними об'єктивними законами ринку.

Світовий ринок – сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, заснованих на міжнародному поділі праці, та інших факторів виробництва.

Сезонна міграція – це щорічна міграція на період певного сезону (як правило, для збирання врожаю сільськогосподарських культур) з подальшим поверненням на батьківщину.

Система національних рахунків – це сукупність міжнародно визнаних правил обліку економічної діяльності, що

відображають всі основні макроекономічні зв'язки, включаючи взаємодію національної і міжнародної економіки.

Субсидія – фінансова або інша економічна підтримка в будь-якій формі, яка здійснюється урядом країн-учасниць зовнішньоторговельних операцій і яка може надаватися індивідуально, окремі галузі, окремому регіону на основі об'єктивних критеріїв.

Технічні бар'єри – усі державні заходи контролю та обмежень, пов'язані з вимогами до технічних параметрів товару, які можуть бути використані як засіб обмеження доступу тих чи інших товарів на внутрішній ринок країни.

Технологічні ресурси – наукові методи досягнення практичних цілей, включаючи підприємницькі здібності (управлінські знання бізнесменів, необхідні для організації прибуткового виробництва).

Товарна номенклатура – диференційований список товарів, що означає їх розподіл по розділах, групах і підгрупах відповідно до визначених ознак.

Торговий оборот – сума вартісних обсягів експорту та імпорту.

Торговельне сальдо – різниця вартісних обсягів експорту та імпорту.

Тимчасова міграція – це робота за кордоном протягом певного обмеженого часу з подальшим поверненням на батьківщину або переїздом в іншу країну.

Фактори виробництва – економічні ресурси, які необхідно затратити, щоб виробити товар.

Чистий внутрішній продукт – національний дохід, збільшений на суму непрямих податків.

Чистий факторний дохід – різниця доходів від використання факторів виробництва, що перебувають за кордоном, які є власністю резидентів даної країни, і виплат нерезидентам за використання належних їм факторів виробництва в даній країні.

Чисті трансферти – різниця між переказами робітників-мігрантів, які вважаються резидентами, з даної країни і в дану країну.